

EKLEM VE BAĞ DOKUSU YAPI VE FONKSİYONLARI

Leman BİROL, Yasemin TOKEM

- Bağ Dokusu
- Kıkırdak Doku
- Kemik Doku

Romatizmal hastalıkların anlaşılabilmesi için bağ dokusu ve eklemlerin yapı, fonksiyon ve fizyolojilerinin bilinmesi önemlidir. Bağ dokuları, hücre yapılarına göre fibröz bağ dokusu, kıkırdak bağ dokusu ve kemik dokusu olmak üzere üç grupta toplanır.

BAĞ DOKUSU

Organları ve bedenin diğer bölümlerini destekleyen, koruyan ve bağlayan doku türüdür. Bağ dokusunun öncelikli fonksiyonu, hücreleri, organları ve dokuları bir arada tutmak, ısı sağlamak ve mekanik harekette kolaylık sağlamaktır. Bağ dokusu görevlerini yürütmek için birbirinden çok farklı hücreler içermektedir. Bu hücrelerin bazıları kendi hücreleri iken bir kısım hücreler ise kandan bağ dokusuna geçen hücrelerdir. Kan hücrelerini yapan organların esası da bağ dokusunun çeşitlerinden olan retiküler bağ dokusudur. Bağ dokusu hücrelerinin arasını; bağ doku iplikleri (fibrilleri) ile şekilsiz (amorf) temel madde olarak adlandırılan hücrelerarası madde doldurur ve bunlar doku sıvısını içerir. Fibroblastlar lifsi telcikleri üretir, yeni dokuların oluşumunu sağlar ve zarar gören dokuları onarır. Sayıca en çok bulunan ve bağ dokusunun fibrillerini, amorf maddesini sentezleyip salgılayan hücrelerdir. Bu nedenle

bağ dokusunun ana hücreleri olarak adlandırılırlar. Fibroblastların aktif olmayan yani fibril ve ara madde sentezlemeyen inaktif şekillerine ise **fibrosit** denir. Fibroblastlardan sonra bağ dokusunda en çok bulunan hücreler histiyositler ve makrofajlardır. Pinositoz (hücrenin sıvı haldeki maddeleri vezikül oluşturarak sitoplazması içine alması) ve fagositoz (hücre dışındaki maddenin hücre içine alınması) özellikleri çok iyi gelişmiş olan bu hücrelerin sabit (dokularda bulunan) ve serbest olmak üzere iki çeşidi vardır. Sabit özellikte olanları histiyositlerdir. Hareketli makrofajlar ameboid (amipsi hareket) olarak hareket eder ve doku içindeki görevlerini yerine getirir. Makrofajlara inflamasyonda yer alsalar da aslında kronik inflamasyonun temel hücreleridir.

KIKIRDAK DOKU

Kıkırdak, bağ dokusunun sertleşmiş şeklidir. Bir kemik diğer kemik ile eklem yapacağı zaman, iki kemik arasına kıkırdak bir yastık girer. Her bir kemiğin ucu eklem kıkırdağı (hyalin) ile kaplıdır. Ancak kıkırdakların tümü hyalin değildir. Fibrokartilaj yapısı tibia platoları üzerinde yer alan ay şeklindeki menisküsler ve asetabulum çatısının ağırlık taşıyan bölümlerindedir. Ayrıca kaburgalar sternuma, anterior